

Կաթողիկոսի ընտրութեան վաւերացումը սովորապէս մի քանի ամիսներ կը տեւէ, ինչպէս արգէն դրած ենք Սլովենիաի մայիս 6/18ի թուին մէջ ընտրութեան արդիւնքը յայտարարած ժամանակ: Նախորդ կաթողիկոսական ընտրութեան որ ապրիլ ամսին մէջ էր կատարուած, վաւերացումը հրատարակուեցաւ օգոստոսի սկիզբները. այժմ որ Ռուսիաի մէջ պատերազմէ աւելի կոտորածներ անող քօլէրայի ստիպողական խնդրովը ստատիկ զբաղուած են, կընայ այդ ալ մի քիչ աւելի յապաղման պատճառ դառնայ:

Իսկ այն լուրերը թէ Ռուսիայի և Թուրքիայի մէջ մի քանի անգամ ջանքեր կանգնեցնուած ընտրութիւնը բեկանել տալու, մենք առայժմ աւելորդ կը համարենք մանրամասնորէն հրատարակել յականէ յանունէ գրելով մեզ հաղորդուած անձերի անունները ու լուրերը նախ որ շատ դժուար է ստուգել ազոնց ճշգրտութիւնը քանի որ մութին մէջ կը գործեն և մանաւանդ որ այդ խառնուրդ մէջ գործող անձերի շարքին մէջ այնպիսի անուններ ալ կը յիշուին որ դժուարահաստատու կը թուին մեզ. երկրորդ որ այժմէն գուշակութիւններ անել և հրատարակելը անպատեհ է և դժուար քանի որ մի դժուարամտայնի անձի, Չարի բացարձակ կամքէն կախում ունի մեր կաթոգիկոս ընտրութեան վաւերացումը: Իրազեկ համարուած աղբիւրներէ հասած տեղեկութիւնները նպաստաւոր կերեւին Խորմեան Հայրիկի վաւերացման և վաւերացման գործողութիւնն ալ մոտակայ կը համարուի: մինչև իսկ այժմէն կարգադրած են իշխանի մէջ թէ եկեղեցականներէն որոնք պէտք է հրաւիրակ երթան Հայրիկին: Բայց այսպիսի հանգամանքները մէջ կարելի է նաեւ անաւելանելով դէպքեր ալ պատահիլ: ուստի առայժմ յարմարագոյն է սպասել և յուսով քան թէ վճռական գուշակութիւններ անել նպատաւոր կամ աննպատակ կերպով:

ՎԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ

Վանէն մեզ կը հաղորդեն օգոստ. 5/17 թուով հետեւեալը. «Ներկայ վայրէ Պահրի փաշան իր գաղէն ի վեր քաղաքիս հայ կուսակցութիւններ իւրար դէմ՝ դրդուելով և առեկողծելով անասկացիներով կը զբաղի. մեր վարժարանաց լաւագոյն ուսուցիչներն իր հրամանով պաշտօնանկ եղած են և կամ իր լուսակալութեան երեսէն փախած: Քաղաքական յանցանքի համար բանտարկուածներէն մին, Պարթեան Սեւակ, մահմետականութիւն ընդունելով, Ալի Բիւշտի անուն ստացաւ. մնացածները որոնք իրենց ազգութիւն և հաւատք չուրացան շղթայակալ աշխատութեան դատաւարութեան: Երկրիս երկրագործական և առեւտրական վիճակին ներկայ ողբալի դրութեան հասինք ալ թիւրք կառավարողները հայալիմը քաղաքականութեան արդիւնքն է եւ թէ ըսենք, նոր բան մ'ըսած չենք լինել. սակայն Գիւրգերուն և թիւրք յափշտակող աղաներուն երբէք այսքան քաջալերութիւն չէր տրուած՝ աւագակային յափշտակութիւններէ զատ, կայուածական գրաւումներ աւելու և հայաբնակ լեռնային դաւառները անմարդի դարձնելու. քաղաքիս մոտակայ Շահպաղի գիւղը իր արտերու մեծագոյն մասէն զրկուելու և սընանկանալու վիճակի մէջ կը գտնուի: Կրօնամեղ Պահրին այդ հոգիւր Շէյխի մը սեփականութիւն կուղէ դարձնել նոյն իսկ դատական ձեւակերպութեամբ մը:» (1)

(1) Ասկէ առաջ ալ Արմենիայի մէջ

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻՒՐԻՔԻԱ

Կ. Պոլսի Հայերի Ուսուցչական Ժողովի Բ նիստը տեղի ունեցեր է 18/30 օգոստոսին. ատենակալութիւնը բացակայութեան պատճառով, առժամայ ատեն նապետութեան պաշտօնը վարեր է Տիար Կոստանդ Սպանդարեան: Ուսուցչութիւններէն դարձեալ ոչ ոք ներկայ գտնուել է:

Նախորդ նստին մէջ որոշուածին համեմատ Տիար Գեղարքեան և Սիւրբէյան իրենց առաջարկները գրաւոր կերպով և աւելի ընդարձակ ներկայացուցած են այս նստին ալ և թերուղէմ կարծիքներ փոխանակուելէ ետք 3ի դէմ 3Յ քուէով ընդունուել է Տիար Գեղարքեանի առաջարկած կազմակերպութիւնն իր մանրամասնութեամբ, այն է՝ հիմնել նախկին թուլիւնի Տարրական, Միջին և Բարձրագոյն երկամայ երեք շրջանների վրայ որոնց մէջ հետզհետէ կրկնուին և ընդլայնուին նախակրթութեան ծրագրին առարկայները:

ՆՈՐ ԶՈՒՂԱՅՈՒ ՅԱՆԱԿԻ ՎԻՃԱԿԸ

Օրերուս գաղտնիքները (1) ցաւօք սըրտի լսելի Ձուլայու արդի վիճակն, եթէ ստոյգ լինի բոլոր պատմածներն (որ յուսամ ո՛չ), ուրեմն Ձուլայու Հայոց պարկեշտութեան և լուսաւորչական եկեղեցւոյ մօտաւորտ անկումը պիտի ողբամք: Մին Բրուս անուամբ Անգլիայի քարոզիչ որ երկար տարիներէ ի վեր Ձուլայեցւոյ մէջ բոյն դրած է, կեղծելով թէ գիտութիւն և լուսաւորութիւն տարածի Հայոց մէջ (2), աղայոց և օրիորդաց դպրոց է հաստատել (3). բայց ասեմ թէ փոխարէն ուսման և գիտութեան, դէպի իրենց մայր-եկեղեցին հակառակութիւն է սկսել տարածել տարաբաղդ օրիորդաց մէջ. այս ցաւալի լուրն որպէս ինձ՝ հաւատամ նոյնպէս եւս բոլոր Ձուլայեցւոց սիրտ կը տոչորի, ուր բոլ լինեն (4):

Վանի մասին հրատարակած ենք տեղեկութիւններ և թղթակցութիւններ որոնք անխտիր կը հաստատեն նոյն նահանգի ամենախիստ վիճակը թիւրք կառավարութեան բարբարոսութեան պատճառով. սակայն անհասկանալի կը թուի մեզ այն կէտ որ թիւրք կաշառակործ և մոլեռանդ փաշաներ իրենց մասին գովեստներ կը գտնեն նոյն իսկ հայ ազատական անունով երեւցող թերթի մէջ. «Հայք»ը որի ինչ գոյն ունենալը արդէն պարզուած է տեսնելու աչք ունեցողներին առջև, իր ներկայ տարաւան յունիս 15 թուի իրր թէ Վանի թղթակցութեան մէջ հետեւեալ տողերով ներքոյցած է Վանի այս հարուածների հեղինակն եղող Պահրի փաշան. «Ներկայ վայրէ չորս ամիսէ ի վեր եկած լինելով խիստ բարոյականի, ճիշդ կարգապահութեան և վարչային կարողութեան տէր մի մարդ կերեւի. Չարք կակնածին ի նմանէ:» (1):

ԽՄԲ.

- (1) Ձուլայն չունի մի ամսութեթ եւս որ իւր ցաւն յայտնի, այլ գաղտնիքները պիտի լսեմք ցաւալի անցքերն:
- (2) Բրուսն չլստահանայ մահմետականաց քարոզիչ, այլ հին քրիստոնէից նորահաւատ է շինում:
- (3) Չգիտեմ օրիորդաց ինչ պիտանութիւնայ անգլիկանն ուսանել:
- (4) Ձուլայեցիք պէտք է առանց միջոց կորցնելու այս վնասի հանդէպն առնեն խելօք միջոցով:

Գիտէ՞ք եղբարք թէ ինչայ այս աղետի առիթն. ի մէջ անցեալ 20 ամաց իւրեւ մի հազար մանուկներ և երիտասարդներ եկել են Հնդկաստան, ուսում ստանալ և ապրուստի ելք գտնալ թէ իւրեանց և թէ ծնողաց համար. այլ, աւել, հարիւրին հինգ հազար թէ քաղաքաւոր են եղած, և իննսուն հնգից էլ կիսոյ չափն մատաղ հասակում Հնդկաստանի հազարումի տեսակ անողորմ ակարութեանց ու փորձանայն զոհ են դնացել (5). իսկ մնացորդն թափառաւորիկ հազար իրենց օրական ապրուստն են կարողացել հայթայթել, մինչդեռ տարաբաղդ օրիորդներն Ձուլայում անպարտ են մնացել և այլն ցաւալի դէպքերին մատաղ դնացել: Երկար տարիներ եւս Ձուլայն առանց մին ազգասէր և անձնագործ հովուի է եղել. ուստի ազգն (բաղդաւ որպէս փառամասնութիւն) խառնած իւրեանց յուսողութիւնից, և թարց ազգասէր հովուի՝ մին կտոր հողի համար իւր սուրբ և անխաղ կօնն է թողել և այժմ այդ անտարբերութեան տոկոսն է վճարում: Անցելու մն առաջակցի այլ միարանութիւնից ուսեալ և քարոզիչ վարդապետներ բերեն. կարծիք երեք հոգի շատ հարկաւոր լինեն մինն Առաջնորդական փոխանորդութեան պաշտօնով Հնդկաստանէ ելու մի շրջի, ազգի հոգեւոր պաշտօնն մատակարարելով. մինն գիւղօրէքում և մինն Ձուլայում մնալով դպրոցների վերատեսուց և իւր գին քարոզիչ. ամեն 4 կամ 5 տարում փոփոխուեն անձին առողջութեան համար, քանզի եպիսկոպոսին միայնակ դժուար է կատարել քաղաքական, կրօնական և ուսումնական պարտքն որ միշտ անպակաս են եղել: Որպէս լսեմ, այժմ յանձին Գեղ. Սայի Արքեպիսկոպոսի մի լաւ Առաջնորդ ունեմք (6), որում կարեմք փտահոյութեամբ յանձնարարել Ձուլայու բոլոր պիտոյն, եկէք ուրեմն, եղբարք, միարանեմք, և որքան մեղից կարեւորեայ, նի թական օգնականութիւն տամք. առանց փողի բան չի լինել և ունայն կը գանգատեմք. մինք պարտական եմք թէ՛ Աստուծոյ և թէ՛ մարդկան առաջի. թող ժամանակ չկորցնեմք միութեան կազմել. իրաքանչիւր տեղում վարչական անդամներ բնութեւ և կեդրոնաւորներ ընտրիլ կարկաթաւ, թողնելով ընդհանուր կառավարութիւնն ի ձեռս Պր. Յովհաննէս Ս. Սարգսին, որոյ արժանաւորութիւնն ու պիտանութիւնն բոլորիս յայտնի է:

Արմենիայի 90րդ թուումն կարգացի Բատուիայի հայրենակցաց մտադրութիւնն ազգօգուտ և հայրենասիրական միութեան կազմելու, արդէն շատ անգամ իւրեանց բարի գործերով դերադասուած են Կալիթայի մեծամասնութիւնից. մեք աջողութիւն գործոյն մաղթելով կը խնդրեմք թէ՛ նոյն ընկերութիւնից և թէ՛ Սմարանգայ, Սուրբայու, Սինիախուրայ, Ռանգուռայ, Մանդլէյու, Կալիթայի, Դաբու, Կորնեղանիւ և ամբողջ Հնդկաստանի մեր հայրենակիցներէ, որ մեր խոնարհ առաջարկութեանցն համակից լինեն, և տարեկան բաժանորդարութեամբ 100աւոր, 50աւոր, 25աւոր և 12աւոր ուսման օգնականութեամբ Ձուլայն փրկել մօտալուտ կորստից. հաւատարմ եմ այսպիսի անշան գումար ոչ ում ծանրոց չի լինել, այլ մեր բարի և ազգօգուտ նպատակին մեծ և լիութե օգուտ կընծայի:

Մին նշմարանք եւս պիտի անեմ նախ քան վերջանելու. Բատուիայ Հայկական Միութիւնն ամսական յաւել պահանջ 300

- (5) Հնդկաստանն Ձուլայու գերեզմանատունն է և քանդման պատճառ:
- (6) Լսեմ իրբեւ 100 օրիորդք արդէն կորցնելու Բրուսի ձեռքից և Ս. Կատարիւնայ դպրոցումն կրթել և ապրման:

իւր օգնուցայ Կալիթայի Մարդասիրական ձեմարանին, ուր 16ից 18 աշակերտք են դաստարակում, բարեւոք չի լինել սոյն գումարով հարկաւոր մանուկներ կրթել Ձուլայում. այն պատուական օգուտ և իւրեանց ծնողաց մօտ, որք յետ ուսումն կատարելագործելու չափահաս հասակում և յետ պատկուելուց գային Հնդկաստան կամ ուր և կամ լինէր, որպէս ոմանք, որ յետ 4 կամ 5 տարուց լաւ գումար չահուած վերադարձեր են Ձուլա, որոց վիճակն հաղաթափաթիկ լաւ է, քան որք եկել են մանուկ հասակում և այժմս մոռացեալն հայրենիք և ծնողք և հազար իւրեանց ապրուստն հնարեն և երբեմն եւս երբ դառն վիճակում ընկանեն, անիծեն իւրեանց ծնողքն փոխարեն օրհնելու:

ՆՈՐ ԶՈՒՂԱՅՈՒ

Միւրգափուռ, 10 օգոստ. 92

ՀԱՅ ՆԱԽԱԳԵՏՆԵՐ

Կ. Պոլսի հայ լրագրիւնները կիմա, ցունեն որ Աւագ անուն Տրիպոլիցի (Սեւ ծովի եզերք) մի հայ Լիքսեանը Հարպի առջև յաջող կերպով քննութիւն անցունելով առաջին կարգի վրկայական ստացեր է որով և առաջին նաւապետ կրնայ լինել: Ունեման և Եսայեան չաղենաւային ընկերութիւնը արդէն զինք պաշտօնի կանչեր է, իւր նաւերէ մէկին հրամանատարութիւնը անոր յանձնելով: Ուրիշ մի հայ նաւապետ ալ շատնց ի վեր թիֆլիսի Մանթաշեան տան չաղենաւներէն մէկին մէջ առաջին նաւապետութեան պաշտօնը կը վարէ:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Մարտէյի Առողջապահական խորհուրդը իր երէկի նստին մէջ քուէարկ դէմ իբր զգաւալի միջոց որոշեց որ ասկէ ետք Սեւ ծովի նաւահան գիտններէն եկած հրէայ գաղթականները այլ եւս չթողնաւորին քաղաքս մտնելու: Գալով անոնց որոնց ճամբայ երկը արդէն ծանուցուած է, որոշեց որ անոնք ալ այստեղ հասած ասին Ոսթմանի մարքանոցը դրուին անմիջապէս և այնտեղ պահուին մինչև իրենց Ամերիկա մեկնելը: Մարքանոցի մէջ իրենց բնակութեան ժամանակ, իրենց անունը պիտի հոգացուի այստեղի Հրէայների կրօնական ժողովի ծախքով:

Միւս կողմէ Մարտէյէն Արեւելքի նաւահանգիստները գնացող նաւերը այն կողմ քարանթիսին ենթարկելէ ազատ պահելու համար, որոշեցաւ Հիւսիսի նաւահանգիստներէն եկող բոլոր նաւերը քարանթիսին ենթարկել և խտուրթեմք հսկել անոնց վրայ: Յունաստան որ արդէն հիւսիսային նաւահանգիստներէ եկող նաւերին համար 11 օրի քարանթիսն հաստատուել է, քիչ մնացել էր որ Մարտէյէն մեկնող նաւերի վրայ ալ նոյն զրուշութիւն ի գործ դնէր, չը նայելով որ Մարտէյն ներկայիս մէջ կատարելապէս առողջ մի վիճակ ունի:

ՔՕԼԵՐԱՆ ԵՐԻՈՊԱՆ ՄԷՋ

Փարիզի մէջ տեղող թերթեւ համաճարակի մասին կը շարունակեն բռնկելներ իրար հակառակ տեսութիւնները:

Այս անգամ ալ Տօքթ. Տիւժարտէն -
Պոմէյ Առողջապահական խորհրդին
տուած իր տեղեկագրին մէջ կը պնդէ
որ առիական քօլէրա չկայ փարիզի
մէջ և ինք այն իրօրութեան վրայ կը
հիմնուի որ մինչդեռ քօլէրան երկու
ամիս մէջ Բագուէն Հալլը տարածուե-
լով բազմաթիւ զոհեր տարաւ Ռու-
սիայի, Ալմանիայի քաղաքներէն, Ան-
վերսէն և Հալլէն, ընդհակառակն
փարիզի 2,600,000 բնակիչներէ մէջ
քօլէրայանման դէպքերէ մեծաւորների
թիւը վերջին 15 օրուան մէջ օրական
միջին հաշուով 11ի չափ եղաւ, որմէ
կրնայ հաստատուիլ թէ փարիզի մէջ
տիրօղ ախտը տեղական նուազ վտան-
գաւոր մի հիւանդութիւն է :

— Հավրէն սեպտ. 4ին կը հեռագրեն որ բժիշկները ազահովիշ յայտարարութիւններ արած են թէ տասնհինգ օր չանցած քօլէրան այդ քաղաքէն պիտի անհետի եթէ բնակիչները շարունակեն առողջապահական ըզգուշութիւններ զործադրել : Հետագործրական իրօզութիւն մ'ալ տեսնւած է այդ քաղաքին մէջ որ ալքօզի գործածութեան սովորած ախտաւորներէն տասին մէկը միայն փրկուեր է, մինչեւ ժաժկայնեան տասին եօթեւ մինչեւ իսկ ինն ազատուեր են :

— Լնտտոնէ կը հետադընն որ պաշ-
տօնական մի ծանուցում կը յայտարա-
րէ թէ Սեդիլի մէջ քօյէրան դադ-
րած է . բայց միտակողմէ կարմրուկի
և կեղծմաշկի համաճարակները սխաժ
են վարակել Լնտտոնի բնակիչները :

— Պէտքն է (Զուիցերի) կը հաղորդեմ թէ ոստիկանութեան մի յայտարարութիւն կը հերքէ քօլէրաին այդ երկրի մէջ մնալ գտած վնասը զրոյցները : Այս վերջերս Համալուրկէն մի ընտանիք ուզելով Զուիցերիի Յուրիկ քաղաքը մտնել , առանց հականեխական ծխման ենթարկուելու , քաղաքին չհասած՝ վերջին կայարանն իջաւ եւ այնտեղէն կառքով ճամբայ ելաւ քաղաք գալու . սակայն իր հնարք խնայուեցաւ շուտով եւ ամբողջ ընտանիքը , ինչպէս եւ իր բազմաթիւ բնոններ բռնուելով , սովորականէն աւելի խիստ ծխման ենթարկուեցան :

ԲԱՇԽԱՆ ԳՈՐԾԿԱՍՏԱՆԻ ՄԵՋ

Րաշտոն օգոստ. 5/17 թուով մեզ
կը հաղորդեն հետեւեալները. «Խօշե-
րան յուլիս ամսէն ի վեր մուտք դոր-
ծած է Բաշտում՝ և շատ զոհեր է տա-
նում: Անպաշտպան մարդիկ զարհու-
րած և երկիւղից պաշարուած չգիտեն
ի՞նչ անել. ումանք փախած են զանա-
զան կողմեր, իսկ ոմանք մահն աչքի
ստառ՝ ունենալով միացած են: Ամբողջ
կիլանի նահանգը վարակուած է.
միայն Բաշտ քաղաքի զոհերի թիւն
մինչեւ օրս 4000ից անցած կը լինի:
Հայերից միայն 8 հոգի են զոհ գնա-
ցած: Խօշերան այս բողբոս վարակած
է Դալիէթ, Թէհրան, Ղազվին, Աստ-
րաբադ, Մէշէտիւէր, Քէնարակեազ
և Արդարիլ: Մէշէտ և Սարգաւոր
վաղուց երեւցած էր խօշերան, բայց
այժմ թուլացած է. Բաշտ և Անգալի
արտոնակում են զոհեր տալ:»

Միւս կողմէ սեպտ. 4 թուով Պե-

տերբուրդէն կը հեռագրեն եւրոպա-
կան լրագրոններ թէ Արդաբիլէն կի-
մայունեն որ ռուս կառավարութեան
ի Պարսկաստան յղած բժիշկները քըն-
դելով հաստատած են թէ ժանտախտ
չկայ բնաւ այն կողմեր և թէ քօլէրան
ալ կատարելապէս դադրած է :

ԹԻԻՐՔԻԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թիւրք կառավարութիւնը կը շարունակէ բանակցութիւններ անել եւրոպական տէրութիւններին հետ, առեւտրական գաշադիրները ինչ ինչ փոփոխումներով վերանորոգելու համար :

Մինչև այժմ միայն Ալմանիաի
հետ կրցած է կնքել առևտրական նոր
գաշնադիր մը . իսկ միւս կառավարու-
թիւնները տակաւին առարկութիւն-
ներ կանեն թիւրքերի պահանջմանը ,
այն է թէ Եւրոպայի հպատակներին
տունները և նաւերը թիւրք ռաղիկա-
նութեան կողմէ առանց արգելքի խու-
ղարկուին երբ սա պէտք տեսնէ :

Արմանիան թէեւ այդ մասին զի-
ջում արած է, սակայն դաշնագրին
զերծը մի յօդուած ալ դնել տուած է
որով էր ըրած զիջումը չեղեալ կրճա-
մարուի, որովհետեւ այդ յօդուածի

Համեմատ թիւը բխան պէտք է որ Աւ-
մանիաին տայ այն ամեն դիւրութիւն-
ներ ինչ որ կուտայ միւս տէրութիւն-
ներին :

Ուստիան կուզէ որ Թիւրքիական հետ կնքուելիք իր նոր զաւանգրի մէջ ընդունել տայ նաեւ այն կէտ թէ Պեւ ծովի իր նաւահանդիսանքի համար զէնք եւ ռազմամթերք բերող ամեն նաւեր անխտիր կարենան վնասուիլ անցնիլ առանց կառավարութեան հմայ տալու . ի բաց առեալ այն պատապախելն երբ այդ նաւեր թրքական թի նաւահանդիստ ալ կր հանդիպին :

Առայժմ Ռուսերը և ռուսապա-
ռակ հայերը կը շարունակեն հակառակ
թեմայէքիի ըէժիի շահերն, իրենց
վաճառատունների մէջ ծախել թէմ-
պէքին. բայց կըստի թէ Ռուսիան
այդ մասին զիջում պիտի անէ եթէ
սուետորական դաշնագիրը որոշ պայ-
մանաժամի մը մէջ կնքուի և վերջին
պատերազմին ատեն վնասուած ռու-
սապատակներն տրուելիք 4 միլիոն
թրանքի գումարն թիւրքիան վճարէ:

— Տիգրանակերտի ֆրանսական հիւպատոսին հալէպի ճամբուն վրայ լորդպտուելու դէպքը մուցուելու վրայ է. թիւրք կառավարութիւնը այդ անդիւր գոցելու համար բաւականապէս միայն դէպքը պատահած գաւառին դայմադամը պաշտօնանկ անելով 25,000 ֆրանքի մի գումար վճարելով հիւպատոսին :

— Կըստի թէ Բ. Դուռը Պր. Կը-
ստաթոնի նախարարութեան գիմնա-
քանէ արդէն Եգիպտոսի խնդրին
լրջ պանակցութիւններ սկսելու. առ-
այն լրատ Ռազպէրի Պր. Կըստաթոնին
սորհուրդ հարցունելէ ետք պատաս-
տանաժ է թէ զալ ապրիլ ամսէ տաւջ
նոյն ժամանակ նախարարութիւնը ժա-
նանակ չկրնար ունենալ այդ խնդրով
բարելու :

1. The first part of the document is a list of names and titles, including "The Hon. Mr. Justice" and "The Hon. Mr. Justice".

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Հանրապետութեան Նախագահ Պր. Գառնո, այս անգամ Ֆրանսայի արեւելեան քաղաքներին արաւ իր այցելութիւն . Էքս-լէ-պէն հանրային լուրերի քաղաքն ալ այցելեց ուր հանգիպեցաւ Յունաստանի թագաւորին, ինչպէս և ուսւ բարձրատիճան անձների, և այդ առթուի ֆրանքո-ռուսական համակրութեան ցոյցեր եղան . այնտեղ նաեւ մի տեսակցութիւն տեղի ունեցաւ ֆրանսական նախարարներէ Պրնյք. Ֆրէյլինէի, Ռիպոյի և ուսական արտաքին գործերի նախարար Պր. ալ Կիրսի միջեւ :

— Այս օրեր հետաքրքրական մի գործադու տեղի ունեցաւ Քարմօճի հանքերին մէջ : Գործաւորներէն մին որ աւանին աւանապետ ընտրուած էր , այս պաշտօնին գործերով զբաղելուն պատճառով , չէր կրնար հանքին մէջ ալ երթալ կանոնաւորապէս աշխատիլ , բայց գործաւորութեան թոշակէն ալ չէր ուզեր հրաժարիլ : Ատոր վրայ հանքատէրը զինք հրաւիրեց թողուլ գործաւորութիւնը , սակայն նորընտիր աւանապետը կարծելով թէ ժողովուրդն քուէն առնելէ ետք իր անձ օրէնքէն ալ վեր պէտք է նշկատուի , իրեն եղած գիտազօլթիւն իր համար նորոգանք մը կատեց և գործաւոր ընկերները զրգոնց գործադու անելու : Այժմ կառավարութիւնը պիտի միջամտէ և պիտի որոշէ թէ որո՞նք են բուն գործաւորական գանգատ ունեյողները և որո՞նք այդ անունի տակ ծածկուած քաղաքական քրդոյններ :

ԱՆԳԼԻՒԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Հոնտոնէն սեպտ. 3 րոշով հետեւ-
եալը կը գրեն Սէմաֆօրին .

Հորա Ռոզպէրի որ կուգէր մի քիչ
ճանդչիլ, ասիպուած է իր արձակուր-
դի մի մասը կեդր. Սսիաի խնդիրը
ուսումնասիրելով զբաղիլ. այդ խնդիր
մի ժամանակէ ի վեր մասնաւոր հոգ
զատճառել սկսեր է անդլիական կա-
ւարարութեան :

Անուրանալի է որ փամիրի մէջ
ուս զօրագնդերի երեսումը մեծապէս
լուզեց Սյզլիայլիներն որոնք իրենց
պաղարիւնով թիւն անմիջապէս կը կոր-
նցունեն ուսական համազդեսոր
հզկատանի մտակայ տեղերը տե-
ածնուն պէս : Անգլիական թերթերն
աչքէ անցունելով, կրնայ տեսնուիլ
թէ անգլիական կառավարութեան
սահմարհական զտահ երեւոյթին
երբեւս ո՛րքան մտատանջութիւն ծած
ուած է :

ԱՅլբանիստան, իրաւ է որ Անգլիաի և Ռուսիաի միջեւ պատուար մ'է. այցց Էմիլը որ Անգլիաի պաշտպանաւն է, այնչափ վստահութիւն չներդնէր վերջինիս և շատ զգուշարութիւններ ալ կը պատճառէ անոր. ինքն աւելն մի առթով կը ձգտի հնդկական շրջրիին մօտիկ գտնուող փոքրիկ անաւալս ցեղերն իր իշխանութեան տակ նոցանել, որով Անգլիան կը ստիպուի իջմամտել յաճախ. սակայն այս անգամ ալ միջամտելու առիթ տայով Էմիլը Անգլիացիներին մի պատուական

պատրուակ տուաւ զինուորական մի-
ջոյց անելու այդ սահմանակից յեղե-
րին մէջ, այդ քիչ ծանօթ ժողովուրդ-
ներին ցուցնելու համար որ ելծէ Ռու-
սիան զօրքեր ունի, Անգլիական աւ
զօրք հպակսիր :

Քանի որ ամեն տարի այս առոն-
հեր Փամիրի խնդիրը ջուրին երեսը
կենէն, կարելի է հետեւեցունել թէ
Ռուսերի կեդր. Ասիայի մէջ յառաջ-
խաղացումը մօտ օրէն հրատապ խըն-
դիր մը պիտի բանայ և պատճառ պի-
տի լինի երկու տէրութիւններին միջեւ
դիւանագիտական բանակցութիւննե-
րի և բացատրութիւնների : Առայժմ
այդ խնդիր կը քննանայ . սակայն ուս-
եղեպանը որ այժմ Է. Բաւէ-պէն
կը գտնուի ուր Արտաքին գործերի
նախարար Պր. տը Կիրսի հետ ալ տե-
սակցած կը լինի , երբ մի քանի շաբա-
թէն վերադառնայ , այդ խնդրով պի-
տի ստիպուի զբաղի :

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՏՈՒՅՈՂԱՆԴԵՍ

Ֆելիպեի մէջ օգոստ. 15/27ին տե-
ղի ունեցաւ պուլիարական առաջին
ցուցահանդէսի բացումը: Իշխանը ու
նոր նախարարներէ հետ յատկապէս
պիտեղ գնացած էր, մեծ հանդիսով
նախագահեց բացման. ներկայ էին
աւար տէրութիւններէ հիւպատոսներ,
ոչնպէս սեղանաւորական և առեւտր-
ական օտար հաստատութիւններէ
ներկայացուցիչներ. Սուլթանը իր
ողմէ պատուիրակ ղրկած էր Երկրա-
ւործական Դրամատան Տնօրէն Ճէ-
նալ Պէյը. ներկայ էին նաեւ անգլի-
ական և աւստրիական լրագրիչներէ
ծղութակիցներ:

Պուկկար ժողովուրդը իր երկրա-
ործութեան և արհեստի լուսավոյժ-
բարադրութիւններն այնտեղ ի տեա-
անած էր . օտար ազգերէն մասնա-
որակէս Սասորո-Հունդ արայքները
ուրիշ եռանդով մասնակցեւ էին :

Յուդայահանդէսի այս առաջին փորձ
նշքան ալ համեստ լինի և ունենայ իր
Երուսթիւններ, սակայն պատիւ կը
երէ դեռ 15ամեայ վերածնած մի
զգիւր . Պաշտանեան ամբողջ թերակշ-
ռ մէջ այս առաջին ցուցահանդէսն է
իր կր լինի :

Արեւելեան և պուկարական եր-
աթուղու սակագիրները ցուցահան-
էսի առթով զեղչուած էին և Զիւլպէ-
ազմամարդ մի մեծ քաղաքի տեսք
ուած էր . բնակարանները շատ սուղ-
ած էին և սննեակների մէկ գիշերի
արձի համար մինչեւ իսկ 12 ֆրանք
հարուցաւ :

Պուլկար կառավարութիւնը 515
ազար ֆրանք ծախք բրած է այս
ուսցահանդէսի կազմակերպութեանը
ամար . կը յուսացուի թէ մուտքի
նայովը , վարձքերն հայլն գիւրտ-
ը գոյցն ծախքի այն մաս որ նախա-
եսուած էր երմոացոյցին մէջ :

Եւրոպական մի քանի լրագրորենք,
Ժայռը, Սթանտարտ, Յրևանկայր-
ը, Նոյվի ֆրեւ Էայն գովեստայ
թատ Էն այս զուգահանգէսի յաջ-
ութեանը մասին :

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Մեզ պատճառով իրաւոր թաղաւոր Ումբերթի ձէնով քաղաքը այցելելու առթիւ մօտէն պիտի կատարուին այնտեղ, նաւային մեծ յոյց մ'ալ տեղի պիտի ունենայի պատիւ թաղաւորին: Այդ յոյցին կը մասնակցին նաեւ Ֆրանսա-կան նաւերը: Թէեւ երկու ազգերն այժմ տակաւ թիւն կը առնեն իրար դէմ, սակայն քաղաքաւորական փոխադարձ մի պարտք կատարելու համար Ֆրանսացիներն ալ իրենց Միջերկրականի նաւատորմի մի մասը այնտեղ պիտի զրկեն: Ասկէ երկու տարի առաջ ալ իտալական նաւատորմը Ֆրանսայի ծովերէն եկած էր Նախագահ Պր. Գարնիօն ողջունելու երբ սա Ֆրանսայի հարաւակողմը այցելել եկած էր: Անգլիական, ալմանական զորահաւորներն ալ նոյն օրը ձէ ուրի նաւահանգիստը պիտի գլուխուն, եւրոպական ուրիշ նաւատորմներ հետ:

— Մարտիկն եկած լուրերը այնքան մտահոգութիւն սկսած են պատահաւոր Սպանիայի կառավարութիւնը մտադիր է իր նախաձեռնութեամբ եւրոպական մի գեապանաժողով գումարել Մարտիկան ինքնին համար: Մարտիկ թէ նոյն երկրի Սուլթանին դէմ պայտատական մի ներքին յեղափոխութիւն կը պատրաստուի և թէ ինք Սուլթանը ծանրապէս հիւանդ է:

— Ալգիրիական նախապաշարուն ինտանէն կը հաղորդեն որ պահպանողական կուսակցութեան բարձր դասակարգը իր վերջին պարտութենէն ի վեր ինքզինք սկսեր է միջնորդել տխուր նախագուշակութիւններ անելով նոր նախարարութեան մասին: Այդ գուշակութիւններ հիմնուած են այն մի կարգ նախապաշարուններ զրաջ ուրոք Անգլիացիները զարգացած գասակարգին մէջ ալ կը գտնուին գետ: Եւ իրաւի, այժմ կը նկատուի թէ Պր. կրտսերին նախարարութիւնը տաւաններ քերտոյն է վիկթորիա թագուհու իշխանութեան ժամանակ կազմուածներին, թէ դարձեալ ամեն տաւաններին էր (չորագուշակ թիւ) որ թագուհին վաւերացուց նոր նախարարութիւնը և թէ վերջապէս լորտ Սալզպրիի հրաժարած պահուն քոլէրան երեւցաւ Եւրոպայի մէջ:

ԵՂՋԻՐԱՒՈՐ ՄԻ ԹԻՒՐԲ

Ինտանէն Սեմաֆօրին կը գրեն հետեւեալը.

«Ճակատին վրայ եղջիւր ունեցող մի թիւրք կը գտնուի այժմ Ինտանի մէջ. երկու շահագէտներ զայն Անգլիա տարած էին յուսալով թէ յոյցի գնելով դրամ պիտի վաստակին. սակայն թիւրքը փոխտնակ թողնելու որ եղջիւրը երկարի, չարունակ քերթելով կարելով կը կարճեցունէր այնպէս որ զինք բերօղներ տեսնելով որ նշանակելի մի եղջիւր չեն կրնար ցուցագրել, մի գեղեցիկ առաւօտ զինք ձեռքեր և աներեւութացեր էին: Թիւրքին դրամը պակսելուն պէս, բնականաբար տէրը զինք սուսէն գուրա ա-

րած և օսմանեան հեղատոտարանին յանձնած էր որ նոյնպէս չուզեց եղջիւրաւոր հպատակին հոգը ստանձնել. այնպէս որ մարդասիրական մի հաստատութիւն ստիպուեցաւ զայն իր երկիր վերադարձնելու ծախքը վճարել:

ՊԱՐԳԵԻ

«ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ԲԱԺՆՈՐԴՆԵՐԻՆ

Արմենիայի ներկայ Տրդ տարեւորջանի սկզբէն մինչեւ վերջ (1892 օգոստոս — 1893 յուլիս) կանոնաւորապէս բաժնորդ լինելով իր բաժնորդադրին կանխիկ վճարողներին համար վիճակ պիտի ձգուի և 4 պարգեւ պիտի բաշխուի իրենց: Մենք որ վեց ամէն քիչ ամիս կամ երեք ամէն երեք ամիս կ'ԱՆԵՆԻԱՎ ՎՃԱՐԵԼՈՎ Տրդ տարեւորջանի բաժնորդադրինը վճարած կը լինին ամբողջապէս, նոյնպէս իրաւունք կ'ունենան այդ պարգեւի վիճակաւ մասնակցելու, իրեն ամբողջ տարեկանը կանխիկ վճարածներ: Այդպէս մաս առ մաս ամբողջ տարեկանը վճարողները իրենց վերջին վեց ամիսային (1893 փետրվար — 93 յուլիս) կամ վերջին եռամսեային (1893 մայիս — յուլիս) վճարքին ստացադրին վրայ տպագրուած թուով կը մասնակցին վիճակաւորին: Մենք որ Տրդ տարեւորջանի տարեկան բաժնորդադրինը ամբողջապէս վճարած չեն գետ վիճակաւորը կատարուելիք ժամանակ, բնականապէս կը զրկուին պարգեւին մասնակցելու ունէ իրաւունքէ որովհետեւ իւրաքանչիւր բաժնորդ պէտք է գիտէ թէ իւր ամբողջ տարեկան կամ տարեկանը լրացունող բաժնորդութեան ստացադրին թիւը այն 4 թիւերէ միւն է որոնք վերջին եւս պարգեւներէ մին շահած կը լինին:

Չորս պարգեւ պիտի բաշխուի ամբողջ բաժնորդներէն 4ին որոնց որ թիւը երէ վիճակաւորին կատարուած առեն Սուլթանի անդամ քաշուած առեն, որ բաժնորդի որ ստացադրին թիւը երէ, նա պիտի ստանայ Արմենիայի խմբագիր-անօրէնէն 400 ֆրանք. երկրորդ անգամ քաշուած առեն, երբ ստացադրին թիւին տէրը պիտի ստանայ 300 ֆրանք. երրորդինը՝ 200 ֆրանք և չորրորդինը 100 ֆրանք:

ԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

L'ARMÉNIE-ARMENIA

Journal Anglo-Français
Politique et littéraire
Paraissant
le 15 de chaque mois

An Anglo-French journal
Political and literary
Published
on the 15th of every
Month

Abonnements ordinaires
sous bandes ou sous
enveloppes cachetées:
Un an, 18 fr. 75
15 schel. — 33 3/4 dollars

Annual subscription
(in wrappers or sealed
envelopes)
15 schel. — 33 3/4 dollars
18 fr. 75

Directeur:
MINASSE TCHÉRAZ
33, De Vere Gardens
Londres, W.

Փաքէի շոգենաւները կը մեկնին Մարտի 14ին ի Սամոն ամեն 14 օր մի անգամ չորեքշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամ 4ին:

Մեկնելու օրերը՝

Յուլիսի	6 և 20
Օգոստոսի	3, 17 և 31
Սեպտեմբերի	14 և 28
Հոկտեմբերի	12 և 26
Նոյեմբերի	9 և 23
Դեկտեմբերի	7 և 21

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆ

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱԶՆՈՒՂԻ ՄԸ (Սպառաժ):
Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՅԻ »

Գ. ՍԱՂՄՈՍ ԻՍՐԱՅԷԼԻ »

Դ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐՈՅ ԵՒ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՏԱՄԲԱՊԵՏԱՑ (Պուլղար ազգին իր ազատութիւն ձեռք բերելու համար մէկ դարէ ի վեր արած ջանքերի խիստ հետաքրքրաշարժ նկարագրութիւնն է): (1 ֆր. 40 սնթիւ) 1 ֆր. 30 սնթիւ: Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐԸ. — (Հայաստանցիների պանդխտութեան տխուր հետեւանքների ակէ փոքրիկ պատկերը կը ներկայացունէ վիպական կերպով): Գին (90 սնթիւ) 1 ֆրանք 20 սնթիւ:

Զ. ԳԱՄԱԻ ՔԱԹՈՒՍ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ յետ այբուբենի աւարտելուն (Մեծանուն հայ բանաստեղծին վերջերս գրած ագառաշունչ ընտիր ոտանաւորներէն 3ը՝ առանձին տետրով հրատարակուած են): 50 հատը 2 ֆր. և 50 սանթիւ, հատը (5 սնթիւ) 10 սանթիւ:

Է. ԼԻՆԶԻ ՍՐԵՆԲԸ ՏԱՃԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Մ. (Սպառաժ):

Ը. ԹԻՒՐԲԻԱԻ ՀԱՅՆԵՐ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴԲԱՑԻՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերին և իրենց զբաղի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղաբանական ամփոփ և հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պարունակէ: Թիւրքահայաստանի մէջ բնակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչների թուին բաղդատական մէկ ցուցակ ալ կցուած է տետրակին վերջը): Գին 50 սանթիւ (35 սանթիւ):

Թ. «ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի տարեւորջանի թիւերը այժմ բոլորովին սպառած և միեւնոյն ժամանակ շատերի հետաքրքրութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ. Փորթուգալեանի գրած առաջնորդող յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփուած են Յուշարարի մէջ որ ութածալ դիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ): (1 ֆրանք): 1 ֆր. 40 սանթիւ:

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ա. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՏՈՒԹԵԱՆ

Բ. Տպագրութիւն

«Հայոց Հայրենասիրական Միութեան» հրատարակած այս վարդապետարանի մէջ համառօտ կերպով բացատրուած է թէ իւրաքանչիւր հայրենասէր Հայ ինչ փափաքներ պէտք է ունենայ և ինչ պարտքեր ունի կատարելու:

Կը խնդրուի ամեն հայրենասէր Հայեր իրենց շրջանի մէջ տարածել այս տետրակ: Մէկ անգամէն 50 օրինակ ծախու առնողին կը զրկուի 5 ֆրանքով Հատին գինն է 15 սանթիւ (Պարսկաստանի Հայերին համար 10 սանթիւ):

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՌՆՈՒՄԾ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՊԼԱՍՏԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը ներկայացունէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ անբարոյական մի հայր իւր ապականուած վարքուբարքով որչափ չարիքների պատճառ դարձած է և վերջի վերջոյ ինք ալ իւր օրդու ձեռքով սպաննուած և անհետացած է աշխարհէ: Գին 1 ֆրանք. (75 սանթիւ):

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐԲԵՐ

Հետեւեալ գիրքերը կարելի է ըստանալ Արմենիայի խմբագրատունէն իրենց առջեւ նշանակուած գիներով որոնց մէջ հաշուուած է և զրկելու փոստի ծախքը:

Ալէքսանդր Ծատուրեան, Բաւարական հռչակագրողներ. Մոսկուա 1891. (Ընտիր թղթի վրայ մաքուր տպագրութեամբ կը պարունակէ հեղինակին 102 հատ բանաստեղծութիւնները: Երես 174): Գին 1 ֆր. 75 ս.

Հայկակ Էլինեան, Կրկնաճիւղ Տետր Ա. Ն. Եւր. 1890 (Հեղինակին ընտիր մէկ բանաստեղծութիւնն է այս արձակ գրուած): 30 սնթիւ:

Հ. Կղմէս Վ. Սիպիլեան, Դասաւորութիւն Ռուսիոյն հրաւրող (Մէկ լուսնակարատիւ պատկերով, վեց վիմաւոր տախտակօք — 79 պատկեր —, և 53 պատկերօք ի բնագրին, որոնց մէջ կան բազմաթիւ հրատարակեալներ: Մէծ 8՝ երես Ժ. 2+88+32): Վիեննա 1892: Գին 7 ֆրանք:

(Յանկացողին ձեռնապէս կը զրկուի յառաջարանն ու ներածութիւնը):

Die ARMENISCHE KIRCHE in ihren Beziehungen zur byzantinischen (vom IV. bis zum XIII. Jahrhundert). Von Dr. Arsak Ter-Mikelian. Leipzig. Gustav Fock. 1892. Գին 3 ֆր.

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐԲԵՐ ԵՒ ՊԵՏԱԿԵՐ

Հ. Յ. Վ. Խաւիթրուեց. Կրթարան անգլիական լեզուի (Անգլիկէն լեզուն գիւրին և գործնական ոճով սովորեցունող քերականութիւն մ'է հրահանգներով մէկտեղ): Ա հատորը կը բաղկանայ 256 երեսէ և Բ հատորը 216 երեսէ. վերջն ալ յաւելուած մը կայ 50 երեսէ բաղկացած որ հայերէն հրահանգների անգլիկէն թարգմա. նութիւնն է: Երկու հատորը միասին 5 ֆր.: (1 տղար ամբերիկեան):

Նշանակ Զայաւառուեալայ. Մայր Հայաստանի պատկերը՝ Հայոց 4 թաղաւորութիւնների նշանակներով մէկտեղ փայլուն թղթի վրայ և կանաչ կապոյտ և դեղին գոյներով ներկուած: 1 ֆրանք:

ՏՆՕՐԷՆ — ԻՄԱԳԻՐ

Մ. ՓՈՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆ

Le Gérant: FÉLIX ENFANTIN.

ՄԱՐՍԷԼ
Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Marseille. — Imprimerie du Midi, et Papeterie
Allées de Meilhan, 44.